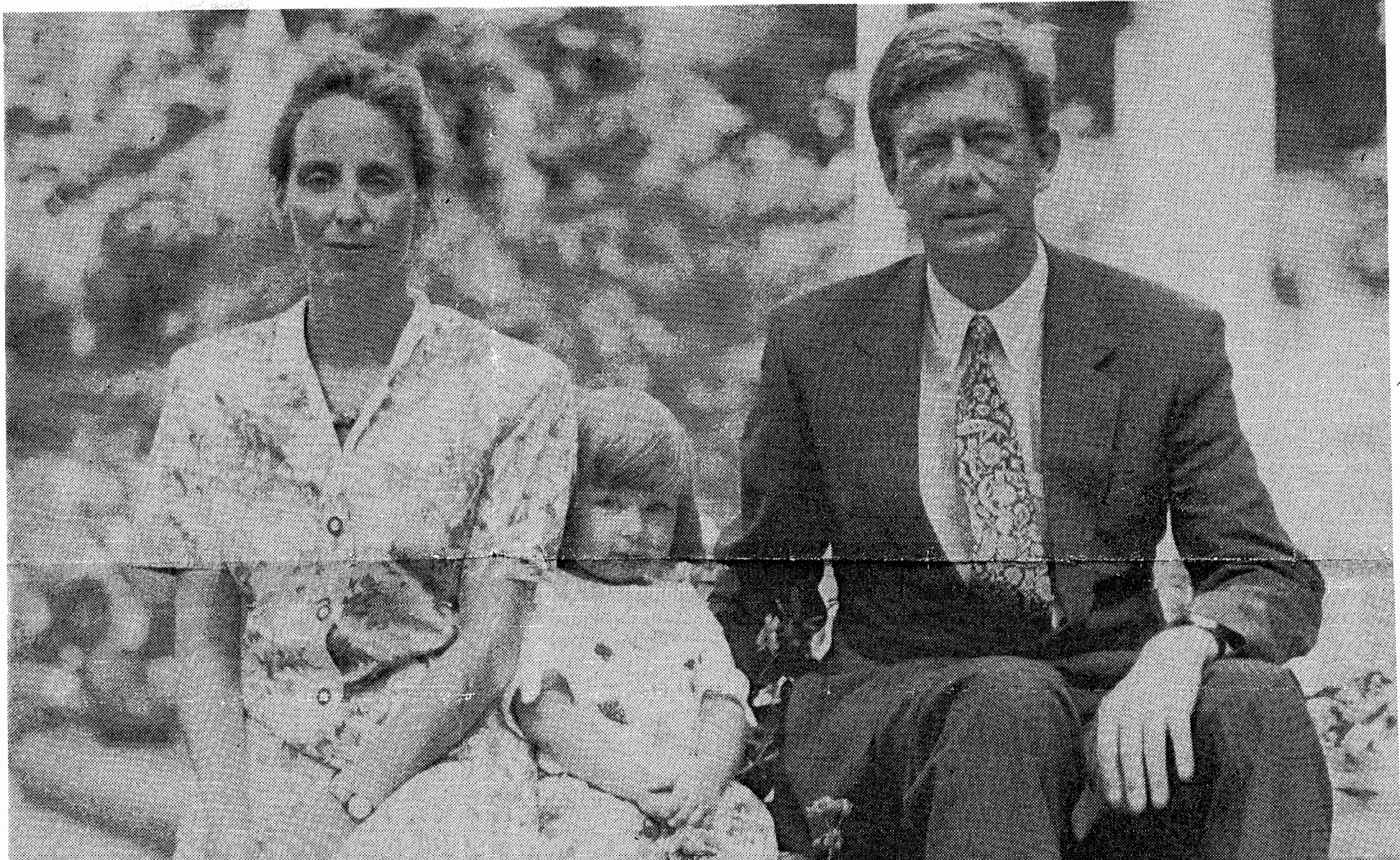

Westen drijft gewone volk terug in Saddams armen"

■ Vanuit de Egyptische hoofdstad volgt dr. Koos van Dam met toenemende zorg de toestand in Irak: „Het lijkt wel of tegen het Iraakse volk nu alles geoorloofd is. Er is, vooral ook door de westerse media, een stemming gecreëerd van: 'Laat de bommen maar vallen!' ... Ik verzet mij daartegen," aldus onze ambassadeur.

EIGEN FOTO

EX-AMBASSADEUR VAN DAM WAARSCHUWT VOOR GEVOLGEN BOYCOT IRAK

door

JOS

VAN NOORD

CAIRO, zaterdag

Het steekt Koos van Dam dat wij net doen alsof er in Irak geen mensen wonen, geen kinderen en oudjes, geen mensen net als wij. „Alleen voor de Koerden hadden wij nog wel even aandacht, toen het eigenlijk al te laat was. Maar de rest van de Iraakse bevolking laten we domweg verrekken. Ik geloof dat zich dat op den duur tegen ons zal keren,” zegt onze ambassadeur in Bagdad, op zijn nieuwe stek in de Egyptische hoofdstad Caïro.

„Het lijkt wel of tegen het Iraakse volk nu alles geoorloofd is. Er is, vooral ook door de westerse media, een stemming gecreëerd van: 'Laat de bommen maar vallen!'... Arabist en tijdens de hele crisis om Koeweit in de Iraakse hoofdstad gebleven.

„Kan iemand mij eens uitleggen waarom wij wel de Koerden helpen, maar geen enkele andere zwaar getroffen bevolkingsgroep in Irak? Ik durf het bijna niet hardop te zeggen, maar het zal toch niet komen doordat Koerden geen Arabieren zijn? Er wordt van Irak een beeld geschapen alsof daar allemaal terroristen wonen. Kijk bijvoorbeeld eens naar de shi'ieten in het zuiden. Die arme miljoenenbevolking uit de omgeving van de havenstad Basra is er minstens zo beroerd aan toe als de Koerden, zo niet veel erger. Waarom laten wij die mensen barsten? Hier klopt iets niet,” meent dr. Van Dam.

De top-diplomaat, die tijdens de gijzeling van de Nederlanders en andere buitenlanders door Saddam het

Dr. Koos van Dam was tijdens het hoogtepunt van de Golf-crisis Hare Majesteits Ambassadeur in Irak. Dat is hij officieel nog steeds, al beperken zijn diplomatieke activiteiten zich wat Bagdad betreft tot het overbrengen van boodschappen. Als een der laatste EG-gezanten vluchtte hij — al zijn privé-spullen achterlatend — uit een residentie waar geen ruit van heel bleef, over de zwaar gebombardeerde autoweg naar Amman, de Jordaanse hoofdstad.

Nu zit hij in Caïro. Vanuit de Egyptische hoofdstad volgt hij met toenemende zorg de toestand in Irak. Van Dam en zijn vrouw vinden dat de Iraakse bevolking onverdiend wordt gestraft voor de leugens van de hun opgedrongen leider. „Dat gaat helemaal fout,” zo waarschuwt de ambassadeur, die als Arabist promoveerde op zijn grote kennis

van de Baath-partij. Onze correspondent in het Midden-Oosten luisterde naar de opmerkelijk afwijkende mening van een insider in beide kampen — een roepende in de woestijn.

„Wes teru

scheiden, rustig type en niet iemand die meteen met zijn mening te koop loopt.

„Zolang het om militairen gaat kan ik dat nog wel begrijpen. Zo'n piloot van een bommenwerper kan beter met het abstracte hoofd voor ogen van

zo niet veel erger. Waarom laten wij die mensen barsten? Hier klopt iets niet," meent dr. Van Dam.

De top-diplomaat, die tijdens de gijzeling van de Nederlanders en andere buitenlanders door Saddam het hoofd koel hield en voor zijn moedige houding later veel lof oogstte, begrijpt best dat de Iraakse militaire partijleiding geboycot moet worden. Hij zal zelf de eerste zijn om daaraan mee te werken. Maar waarom moet de arme bevolking, de gewone mensen in Irak onder wie hij tijdens zijn ambassadeurschap in Bagdad zoveel vrienden maakte, zo zwaar gestraft worden voor de misdaden van een hun opgedrongen leider? „Onder die zelfbenoemde leider, die jarenlang een terreurbewind uitoefende, hadden de gewone mensen het al zwaar genoeg," meent ambassadeur Van Dam.

De nu zo verfoeide Saddam werd bovendien jarenlang door het Westen in het zadel gehouden en vooral bewapend, waardoor wij onszelf ook best eens mogen afvragen, in hoeverre wij medeschuldig zijn aan Saddams schrikbewind.

Vogelvrij

Koos van Dam weet dat hij geen populair praatje houdt. „Het Iraakse volk is in het Westen vogelvrij verklaard. Op hen mag je de nieuwste wapens loslaten, laat de bommen maar vallen. Ik merkte het al meteen toen de gijzeling van de Nederlanders in Bagdad plotseling was afgelopen. Tijdens de gijzeling was iedereen — de gijzelaars en hun familie in Nederland voorop — als de dood dat de oorlog zou uitbreken. In die tijd werden er, ook vanuit Nederland, nog medicijnen naar Irak gestuurd. Maar toen de meeste buitenlanders weg waren en mijn vrouw en ik zo'n beetje als de laatste Nederlanders waren achtergebleven, toen sloeg de stemming ineens om. De mensen zeiden: 'Platgooien, die boel!' ... Alsof er in Irak geen mensen wonen. Mijn vrouw en ik hebben dat al meteen heel onwezenlijk gevonden, die plotselinge verandering in de publieke opinie in Nederland," zegt Van Dam (46), die in Cairo nog nauwelijks tijd heeft genomen om de 'horrorfilm van Bagdad' nog eens rustig terug te draaien.

„Er is in de media een vijandbeeld geschapen dat absoluut niet met de werkelijkheid overeen komt," zegt de ambassadeur, een wat be-

scheiden, rustig type en niet iemand die meteen met zijn mening te koop loopt.

„Zolang het om militairen gaat kan ik dat nog wel begrijpen. Zo'n piloot van een bommenwerper kan beter met het abstracte beeld voor ogen van een verschrikkelijke dictator zijn missie beginnen, dan met het idee: 'Daar beneden wonen moeders met kinderen, wier hele woonomgeving en toekomstkansen wij even in puin komen gooien, als zij het er al levend van af brengen'. Maar ik zal je vertellen: het dagelijks leven in Irak is in essentie precies hetzelfde als in de landen waar de aanvallers vandaan komen. De gewone Iraakezen willen ook met rust gelaten worden, in vrede leven met hun gezin. Dat zij door hun eigen leiders al jarenlang in allerlei oorlogsavonturen worden gestort en worden geterroriseerd, is erg genoeg! Wat mij opvalt is dat de Nederlanders zich zo vol-

komen kunnen afsluiten van de menselijke factor als het om Irak gaat. Dat verwondert mij."

In Nederland hoor je nog

wel eens: een volk krijgt de leiders die het verdient. Laat de Irakezen die Saddam maar ten val brengen.

Van Dam: „Dat hebben ze

geprobeerd, maar tijdens zijn terreurbewind van 23 jaar heeft Saddam zijn eigen positie goed beveiligd. Zijn mensen zitten overal, het web is compleet. Natúúrlijk verdienen de Irakezen zo'n leider niet. Bovendien: waarom zou het Westen dan zo z'n best doen om Saddam ten val te brengen? Hebben zij hem in Irak misschien toch niet helemaal verdiend? Nee, wij hebben er jarenlang gewoond en wij weten: het zit anders, het was daar nog erger dan in het Oostblok.”

Wrok

„Maar het gekke is: de mensen in Irak worden nu van de weeromstuit in de armen van hun leider gedreven. Zij krijgen in elk geval enorme wrok tegen het Westen. Zij worden door ons totaal uitgekleeft, voelen zich in hun waardigheid aangetast. Daarom worden zij juist nu solidair met het regime dat zij altijd hebben verafschuwed. Omdat zij samen in hetzelfde schuitje zitten: zij moeten samen die vreselijke bombardementen ondergaan, iedereen moet lijden door de boycot, door gebrek aan medicijnen en voedsel.”

De VN heeft opnieuw een ultimatum gesteld: voor 25 juli moet Irak open kaart spelen met zijn nucleaire capaciteiten of de 'verschrikkelijke consequenties' aanvaarden.

Ambassadeur Van Dam: „Ook met de nieuwe dreigementen speelt het Westen de leiders van Irak in de kaart. Kijk eens, zegt menigeen in de Arabische wereld, Irak moet direct de VN-resoluties uitvoeren, anders worden zij aangevallen. En Israël dan? Kan dat land VN-resoluties

gewoon naast zich neer blijven leggen?... Veel Arabieren zeggen nu: Iedereen moet de VN-resoluties uitvoeren, niet alleen Irak... Zo krijgt Saddam hier steeds meer de populariteit van de underdog, dat merk ik heel sterk. Veel Arabieren vragen zich af: is zoveel slaag voor de Irakezen wel terecht? Ik kan de Arabische kranten goed lezen. Die schrijven unaniem: Waarom moeten alleen de nucleaire wapens van de Arabieren worden ontmanteld? Waarom niet ook het Israëliische atoom-arsenaal? Ook president Moebarak zegt dat hardop.”

Ambassadeur Van Dam vindt dat er enerzijds te veel, anderzijds te weinig op de man wordt gespeeld. „Als het 't Westen alleen maar om Saddam te doen is, dan moeten wij daar duidelijk over zijn. Dan moeten wij op ons doel af gaan. Maar dat stond niet in de overeenkomsten van de coalitie. Nee, zeiden wij een paar dagen voor het verlopen van het ultimatum van 15 januari nog: als Saddam zich uit Koeweit terugtrekt, wordt hij niet aangevallen. Toen niet. En nu? President Mitterrand van Frankrijk zei deze week dat het Westen Irak zal aanvallen als Saddam zijn eigen volk onderdrukt. Dat wordt interessant! Gaan wij dat ook doen met Syrië en met Iran? Ik weet nog wel wat landen.”

Onrechtvaardig

„Het Iraakse volk ervaart de nu al een jaar durende boycot als onrechtvaardig. Mijn vrouw en ik denken dikwijls aan al onze vrienden in Irak. We vragen ons af: Hoe zal die 't rooien? En hoe zal die 't maken? Sommigen waren al ziek, zouden die nu nog

medicijnen hebben?... Vaak denken wij aan onze werkster, onze half-blinde tuinman met zijn negen kinderen. Hun salarissen worden door de ambassade doorbetaald, maar de geld-ontwaarding is enorm. Er zijn berichten dat de Irakezen massaal hun gouden en zilveren sieraden verkopen om maar wat eten te kunnen kopen. Maar de meeste gewone Irakezen hebben helemaal geen juwelen. De dinar is niets meer waard, de mensen hebben het vreselijk krap. Ziekte is dan het ergste wat een gezin kan treffen.”

„Volgens cijfers van gerenommeerde VN-organisaties als UNICEF en de WHO, zijn al vele duizenden kinderen gestorven door gebrek aan medicijnen en zullen er nog vele tienduizenden slachtoffers volgen als er niet snel

hulp komt. Ja, zeggen sommigen nu: Als wij medicijnen sturen, gaan al die medicijnen misschien wel naar de kinderen van Tikrit, Saddams geboortestreek... Dan zeg ik: nou en? Wat is er verkeerd aan die kinderen?”

„Er steken nu ziekten de kop op waaraan je zonder geneesmiddel doodgaat. Tyfus, ik heb 't ooit zelf gehad. Probeer je eens in te leven: je krijgt tyfus, als zoveel mensen nu in Irak. Of je kind krijgt tyfus of een andere ernstige ziekte en er zijn geen medicijnen door de boycot. Wat zeg je dan als ouders? Nou ja, 't geeft niet want 't is om Saddam te verdrijven? Denk je nu werkelijk dat die Irakezen dat denken? Die mensen zijn ontroostbaar en hebben geen goed woord voor ons over. Nooit meer.”